

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

Spre idealuri.

Conferențele preoțești se țin șir; ici se ivește câte o idee norocoasă, colo se mai pune greumântul depe un umăr pe altul. Toate sunt bune și frumoase, dar din discuții transpiră un fel de pesimism ce pare a adia sufletele sbuciumate, și acesta este un ce fatal.

Pesimismul este negațiunea idealismului. Nu înțelegem aici sub idealism florile vestejite din herbarul souvenirilor ci idealurile etice resărite din vecinicele principii ale religiunii creștine. Abdicarea de aceste idealuri este identică cu abdicăția de viață.

O boală modernă sugerată de anemia deficiențelor morale, un element destructiv. În această lume nu mai există speranță, fericire, decât sarcina unei sombre vieți. Aici familia, onoarea, amicitia, patriotismul, vitejia, iubirea și toate virtuțile cari fac podoaba tipului și asemănării lui Dumnezeu în om, sunt obiect de batjocură.

La poporul evreesc epoca îmbelșugării a produs moleșirea, profetismul a înflorit în epoca decadenței, din care cu glas puternic trezesc prorocii pe poporul slăbit în credință și-l înalță la idealul Messianismului.

Nu e pesimism țipetul ce-l auzim din gura lor, ci țipet de durere pentru lege și neam. Acest țipet de durere a fost trîmbița cu care au chemat ei poporul la viață. Și secolii întregi, până la împlinirea profețiilor în Iisus Cristos, glasul profetic a susținut între evrei familia, onoarea, amicitia, patriotismul, vitejia, iubirea și toate virtuțile între cele mai grele încercări din câte a putut îndura un popor.

O singură resignare e admisă pentru noi, resignarea în voința dumnezească. Acea voință însă este viie și vivificătoare, vecinic activă. Voința dumnezeiască nu e să ne imormântăm de vii ci din mormânturi să ne sculăm la viață.

Iisus Cristos din mormânt ne-a ridicat la viață; și apostolii săi din mormânt au înviat popoarele și le-au întrunit într-o biserică și sub un cap.

Timpurile apostolești sigur că au fost grele și 12 bărbați din neamul urgisit al Evreilor și din staturile cele mai inferioare ale societății nu resignază în fața gonacilor. Și apostolii încă au fost oameni și ca oameni a trebuit să supoarte muncile pentru idealul lor. Le-au suportat și au invins. Prin vitejia inimei lor s'au preamărit întru sfinți.

Și dacă de biserica ortodoxă română și de poporul românesc o vorba, să nu uităm de trecut. Tot trecutul nostru este un glas de suspine și un izvor de lacrimi și de sânge. Dacă înaintașii nostri numai pe un moment cădeau în pesimism, astăzi niciurme de Român nu ar fi. Să reprivim numai cu un secol îndărăt și vom vedea că tot mai altfel suntem acum situați.

În noi este mîntuirea. Să nu lăsăm să între duh necurat în sufletele noastre nici pe un moment, nici să se apropie de noi ci să luăm Duh din așezămintele bisericești făcătoare de minuni și să ne hrănim din idealurile cari au dat puterea de viață străbunilor nostri martiri.

Sus inimile la idealurile vieții pastorale!

Proiect de Regulament

pentru administrarea afacerilor epitropești în parochii, elaborat de **Dr. Nicolae Oncu** pe baza Statutului organic și a regulamentului congresual pentru afacerile epitropești, votat de Congresul național-bisericesc prin concludul Nr. 107/1897.

II.

Dispozițiuni speciale.

Comitetul parochial.

(Continuare.)

§. 23. A doua afacere importantă pentru ședința ordinară a comitetului din luna lui Ianuarie a fiecărui an, este datorința sa de a censura rațiociniul epitropiei de pe anul trecut și a-l prezenta Sinodului parochial.

Pe lângă propriul rațiociniu, drept basă la censurarea socioților servește preliminarul, jurnalul de casă, protocolul principal, documentele de cassă, precum și toate celelalte documente, hârtii de valori și numerariul din cassă, cari toate trebuie cercetate, și pe această cale trebuie constatat, că toate pozițiile din rațiociniu și din cărțile aucsiliare consună cu documentele de cassă, cu valorile și numerarul din cassă și în special, că toate acțiunile epitropiei sunt conforme cu preliminarul și cu alte eventuale hotăriri ale comitetului și Sinodului parochial.

Spre acest scop, comitetul în special va cerceta mai înainte de toate administrarea cassei în raport cu preliminarul, prima și principala condițiune de o bună și corectă administrare fiind anume aceea, ca epitropia atât la venite, cât mai ales și la spese să se conformeze întru toate preliminarului, precum și altor eventuale decisiuni ulterioare ale comitetului, aduse în interval după stabilirea preliminarului; și astfel de o parte să poarte grijă de încasarea tuturor venitelor preliminate, ear de alta parte să nu se facă din cassa parochială nici o eroğațiune ne prevăzută în preliminar, sau votată ulterior de comitet.

Tot spre acest scop, comitetul este dator să censureze din poziție în poziție jurnalul de cassă și protocolul principal și confruntându-le toate aceste și rezultatele lor între sine, și apoi și cu pozițiile din rațiociniu, în particular să confrunteze totodată și fiecare poziție de venite și de spese cu fiecare document de cassa, hârtii de valoare și numerarul din cassă, necesară fiind această operațiune pentru constatarea, că fiecare poziție din rațiociniu este exactă.

La acest loc se enunță, că epitropia nu poate face, ear comitetul nu poate încuviința nici un fel de eroğațiune fără document de cassă: chitanță, sau altfel de cont formal.

Tot asemenea trebuie documentate și toate pozițiile de venite, enunțându-se că fiecare comitet este

dator să se îngrijască și să stabilească forma documentelor, mai ales a documentelor relative la venitele din tasuri, clopote, ripisi, cunune, etc. sau să se conformeze în această privința specialelor instrucțiuni sau formulare, ce le va primi dela Consistor.

În cas dacă în firul censurării s'ar ivi ori ce fel de greșeli sau incorectități, comitetul va stărui pentru îndreptarea și regularea lor momentană, — și dacă aceasta din ori ce pricină nu ar succede, sau dacă s'ar constata grave abuzuri sau deficit în socoti sau în cassa parochială, comitetul făcând această constatare este îndatorat să raporteze faptul imediat la consistorul eparchial pentru luarea măsurilor necesare de îndreptare și de asigurare a intereselor parochiei, precum și pentru urmărirea culpabililor pe calea legală.

Actul de censurare și toate constatările făcute de comitet dimpreună cu decisiunile sale se trec în protocolul de ședință a comitetului luat asupra censurării socioților, dimpreună cu toate celelalte observări, sau propuneri ce le va face, și decisiuni ce le va aduce comitetul în materie de administrare a averilor și a cassei parochiale sau în chestiunile de purtare și încheiere a socioților și cărților aucsiliare.

Totodată pe baza acestor decisiuni, rațiociniul epitropiei dimpreună cu jurnalul de cassă și protocolul principal se va prevedea cu clausula de censurare, semnată de presidentul și notarul comitetului, și se va transpune la oficiul parochial pentru supunere la revisiunea și aprobarea competentă a Sinodului parochial.

Se enunță, că deodată cu rațiociniul, comitetul trebuie să transpună Sinodului parochial și preliminarul, jurnalul de cassă, protocolul principal și toate documentele de cassă relative atât la percepțiuni, cât și la eroğațiuni, de unde apoi după revisiune se transpun toate în original la Consistorul eparchial, care după esaminare și aprobare definitivă, pe calea sa le remite comitetului provăzute cu Clausula de aprobare și absolutoriu, și eventual însoțite de observările, instrucțiunile sau decisiunile sale, cari și prin aceasta se declară de obligatoare pentru comitetul și epitropia parochială. (Stat. org. §. 23, p. 119.)

§. 24. Deodată cu censurarea socioților, comitetul parochial în ședința ordinară din Ianuarie a fiecărui an, pe baza conscripției prezentate de parohul local și cu intervențiunea și ajutorul său, și totodată în legătură cu lista din trecut, compune (sau rectifică) lista parochienilor cu drept de vot în Sinodul parochial, enunțându-se în principiu, că toate drepturile de parochiani sunt condiționate dela introducerea lor în listă, și că toți credincioșii din parochie, cari întrunesc condițiunile coprinse în §. 6 din Statutul organic trebuie introduși în lista parochienilor.

Tot pe această basă se enunță, că parochienii, cari nu și îndeplinesc datorințele lor că're parochie,

și în deosebi toți aceia, cari în comunele unde este necesară și enunțată repartiția, trei ani de-arândul nu au platit spesele lor de cult, nu pot rămănea membri nici în comitet, nici în epitropia parochială, și peste tot în toate afacerile epitropești nu pot exercita nici unul din drepturile garantate prin legile bisericești pe seama parochienilor.

Totodată însă, i-se recunoaște dreptul și i se impune comitetului datorința de a suscepe în lista parochienilor în întreg decursul anului pe toți aceia, cari în interval au ajuns starea de majori sau în fine cari în interval ș'au achitat datoriile lor, către cassa parochială, pentru care au fost sterși din listă.

Lista astfel compusă, respective rectificată în tot anul și subscrisă de parochul locului, de președintele și notarul comitetului în numele acestuia, cari împreună poartă toată răspunderea pentru compunerea și esactitatea ei, se transpune Sinodului parochial și de aci Consistorului eparchial pentru reviziune, de unde se reîntoarnă și se așează în arhivul comitetului.

În consonanță cu toate aceste dispoziții, li se impune comitetului datorința de a substerne Sinodului parochial atât lista parochienilor, cât și inventarul și raționamentul epitropesc de pe anul trecut până la finea lunii Ianuarie din fiecare an.

Dacă însă din cauza mulțimei sau greutateii agențelor epitropești, sau din ori ce alte motive grave, epitropia parochială nu ar putea censura raționamentele epitropiei până la sfârșitul lunii lui Ianuarie, acest termen poate fi prolongit, în tot cazul însă această prolongire, sub răspunderea personală a epitropiei și a comitetului parochial nu poate trece peste luna lui Martie, și nici într'un cas peste luna lui Iunie, responsabil fiind înaintea Consistorului pe lângă epitropie și Comitet și parochul și protopresbiterul pentru lipsa de control în executarea acestei rânduiri.

(Va urma.)

Să ne organizăm!*)

Lucruri mari se produc prin forțe mari. Acesta este un adevăr, pe care îl recunoaște și căruia îi urmează lumea întreagă. Nesuficiența forțelor reslețe pentru realizarea unor rezultate mari, a avut ca consecință naturală unirea mai multor forțe, — de mai multe ori unirea tuturor forțelor, cari până aci independent una de alta se nisuiu la ajungerea aceluiași scop. Pe de altă parte pentru-ca aceste forțe singu-

ratice să nu se sleiască prin nisuițe și lucrări necorespunzătoare scopului propus, — s'a impus cu o necesitate imperativă, ca fiecare putere aplicată în serviciul realizării unei anumite stări de lucruri să se valideze după un plan bine determinat, ca fiecare manifestațiune a fiecărei forțe singurate să fie în deplin acord cu cea a întregului și în urmare îndreptată asupra scopului comun. În chipul acesta s'a născut și amplificat conceptul societăților, asociațiilor sau reuniunilor. Praxa vieții este cea mai vie dovadă, nu numai că astfel de instituțiuni sunt bune, folositoare părților lor constitutive, dar ea ne arată până la evidență, că ele sunt de o trebuință indispensabilă. Până când acum 50—80 de ani astfel de organizații în reuniuni a elementelor omogene era lucru necunoscut, astăzi e rară branșa vieții, ai cărei aparținători să nu fie constituiți în reuniuni bine organizate. Începând dela micii funcționari — fie privați fie publici — până la cei mai sus puși, toți își au reuniunea lor. Dacă vom cerca, ce scopuri urmăresc aceste reuniuni, răspunsul în termeni generali va fi: *apărarea și promovarea intereselor morale și materiale ale singuraticilor lor membri.*

Misiunea lor este deci îndoită și după-cum ne putem convinge din viață, ele aproape peste tot își și implinesc această misiune. Activitatea reuniunilor în ceea-ce privește interesele morale ale membrilor lor se afirmă în general în două direcțiuni: a) în faptul, că prin mijloace potrivite se nisuieste să ridice nivelul intelectual și moral al membrilor lor; b) în manifestarea lor în afară ca corporațiuni.

Prin conveniri, congrese instructive, prin discutarea și luminarea chestiunilor vitale pentru membri lor aceste reuniuni constituie o școală practică de cea mai mare importanță. În ele tot ce a învățat cineva teoreticește, — se pune în lumina practicei, — stabilindu-se pe baza aceasta nu arare-ori adevăruri indiscutabile. Multe dintre ele cum e d. e. cea a advocaților și a notarilor publici au chiar dreptul de a disciplina pe membrii lor; și acesta nu e mic lucru. Să te judece pe tine colegul tău de aceeași soarte cu tine; acela, care împregiurările vieții tale le cunoaște din praxă, e deci în curat cu individualitatea ta, cu un cuvânt, se pronunță în deplină cunoștință de cauză! Eu cred, că acesta este idealul justiției.

Cât despre succesul cu care și forma deamună în care o societate bine organizată se manifestă în afară, cred că e lucru despre care fiecare, cine are numai puțin spirit de observațiune, — a putut să-și facă o judecată clară. — Cui să nu-i impună o corporațiune, o grupă a societății omenești, despre care se știe, că muncește din răspuțeri pentru înaintarea și promovarea binelui comun? Nu cred să fie cine-va, cine să nu simtă, că această corporațiune reprezintă o putere, o forță socială care absolut nu se poate descosidera.

*) Dacă se discută o chestiune las' discute-se pe față și în public, că ori e adevărată soluțiunea propusă și atunci triumfează adevărul, ori e greșită și atunci se dă prilegiu de a constata folosul ori imposibilitul unei porniri, prin ce societatea se degagează de un gând greșit pentru a-și putea dedica toată gândirea cauzelor accesibile. La un lucru ne permitem a atrage atențiunea onoraților lectori și adeva la cadrele ierarhice și constituționale în cari e deja formal organizat clerul și între cari limite numai se poate face o acțiune socială în interesul sprrijinului reciproc social. Red.

Să nu mergem mai departe în căutarea esem- plilor decât la noi acasă, în diecesa noastră. Esem- plul cel mai potrivit este învățatorimea. Nu e tocmai de mult, de când ei sunt organizați în reuniuni. Ei înșiși să ne spună, oare se poate asemana starea lor de nainte de organizație cu cea de acum? Să întrebăm pe învățătorii nostri cari cunosc ambele faze ale vieții lor publice. *Nu s'a ridicat vaza, nimbul învățătorimei? Nu le servește lor reuniunea de cel mai potrivit mijloc de a se educa pentru misiunea lor? Nu s'a potențat ambiția, râvna de muncă a învățătorimei prin convingerea, că ea represintă o forță, o putere morală și că însemnătatea ei nu este numai frasă?*

Cunosc prea bine lucrurile și cu inimă liniștită zic, că răspunsul la toate trei întrebările puse *nu-mai afirmativ* poate fi! Acum dacă folosul practic al reuniunilor este atât de plausibil, nu e natural, dacă mi se impune cu insistență întrebarea: cum se face, că până când aproape toți funcționarii publici sunt organizați în reuniuni, preoțimea în privința aceasta stă încă la începutul începuturilor? Căci dacă e să privesc de început pe acest teren conferințele tractuale, ce s'au inactivat de câți-va ani încoaci, sunt silit să mărturisesc, că acestea sunt un început prea primitiv. Întâi de toate le lipsește un punct comun, *un centru la care să graviteze*. Fiecare conferință tractuală e *independentă* în lucrările sale, cari și altfel se restrâng aproape numai la afaceri locale, la chestiuni, cari privesc tractul respectiv. Chiar când în urma unei înțelegeri două sau trei tracte se ocupă de chestiuni mai generale, hotăririle lor n'au pondul, greutatea recerută de importanța obiectului, *căci lipsește forma potrivită în care acestora să li se poată da o expresiune unitară*.

Cele două sau trei tracte cuprind în sine *nu-mai o parte a preoțimei*, ear faptul acesta detrage mult din gravitatea acțiunii lor; pentru-că ea nu este a *întregei* preoțimi. Și mai mult. S'a întâmplat caracteristicul cas, că în conferința preoțească a unui tract s'au relevat chestiuni într'adevăr de interes primordial pentru *întreaga* preoțime; părerile ivite cu această ocaziune s'au trimis și conferințelor preoțești din mai multe tracte, ca să se ocupe de ele; ear intru cât le-ar afla de bune să le primiască ca basă a unei acțiuni comune. Ce s'a întâmplat? Unele tracte n'au răspuns de fel; ear unul s'a simțit jignit în ambiția sa deșartă: cum de cutează alt tract să ni se impună de învățător? noaue, care suntem *primul tract* al diecesei? Cam acest mers de idei a trebuit să producă ca rezultat răspunsul ce l'au dat. La toată întâmplarea e caracteristic acest cas pentru desăvârșita lipsă de legătură organică între preoțimea diecesană; el este totodată cea mai eclatantă dovadă *despre absoluta ei necesitate*. Mai e apoi un neajuns, care după experiența ce am făcut-o eu contribue în mod esențial, ca conferințele noastre tractuale să corespundă numai puțin scopului lor. *Le lipsește ca-*

racterul obligator. În forma în care s'au contemplat, ele au fost basate pe credința, că preoțimea le va pricepe însemnătatea și se va grăbi a documenta aceasta prin o participare esemplară la ele; presentul ne dovedește, că această credință a fost *prea ideală*. Din acest motiv ele adesea devin iluzorii și prin urmare în forma de azi necorespuzătoare.

Mulți vor fi de părerea, că punctul meu de vedere e greșit; avem noi for care susține legătura între deosebitele tracte ale diecesei și astfel este oareș-cum un centru al nostru, înțelegând Venerabilul Consistor diecesan. Abstrăgând dela diferența logică în care sunt aceste două noțiuni, — mai ales două momente sunt, cari combat părerea de sus: *întâi în chestiuni interne de ale noastre e greu lucru a pretinde ca ori cine altul să ia rolul de inițiator; noi ne știm mai bine necazurile și neajunsurile noastre, noi simțim greutățile noastre și noi punând umăr la umăr, cu binevoitorul sprijin și sub părinteasca supraveghere a onoratelor noastre organe superioare, îndeosebi a Prea bunului nostru Episcop, de sigur vom afla mijloace potrivite pentru delătura-rea lor. Mai pre sus de toate însă e evident, că partea instructivă a chestiunii nu se poate altfel realiza. Al doilea moment, care e contrar părerii de sus, e faptul, că nu putem pretinde, ca Ven. Consistor, care este atât de îngrămadit cu lucrări în interesul bine-priceput al diecesei, să se ocupe de chestiuni pe cari noi înși-ne suntem datori să le resolvim în modul mai sus indicat.*

Credința mea neclintită e, că preoțimea numai și numai organizându-se va putea să-și ridice vaza, autoritatea sa și numai astfel va putea să producă schimbări favorabile în viața sa.

Se impune deci o discuțiune obiectivă și sinceră în direcțiunea aceasta, pe care eu nu-'mi revendic meritul de a fi inițiat-o, ci am dat numai expresiune unei idei, care mă preocupă în modul cel mai intensiv. Am scris acestea *nu pentru cei sceptici, ci pentru aceia, cari sunt susceptibili pentru lucruri bune și necesare*.

Curtici la 3/16 Ianuarie 1901.

Procopie Givulescu,
paroch gr. or. rom.

Epistolele parohului bătrân.

I.

Iubite Nepoate!

Nainte de toate primește mulțămita mea pentru scrisoarea de gratulație ce 'mi-ai trimis de anul nou. Și fiindcă în scrisoare totodată mai rugat ca să-ți mai scriu din când-in-când, apoi bucuros apuc earăși firul scrisorilor mele către dta cu acea bună nădejde, că scrisorile mele le vei ceti cu gând bun

dela Dzeu și nu te vei mânia pe mine, dacă după firea noastră a bătrânilor 'mi-va ieși din peană vr'un cuvânt mai aspru, cu care — precum bag de seamă — cei mai mulți tineri de astăzi nu voiesc să se impritenească. Dta însă de mic ai fost tot bun și cinstitor de bătrâni și pentru aceea și cam îndrăsnesc cu dta și deci bucuros 'ți-voiu și implini voia să-'ți scriu din când-in-când.

De astă-dată foarte 'mi-vine la socoteală să-'ți scriu despre ceea-ce și dta dorești, despre pastorală din urmă a Prea Sfinției Sale Domnului Episcop diecesan. Véd că și dtale 'ți-s'a trimis și că ai cetit'o cu băgare de seamă, precum adecă se și cuvine, căci pomenești de unele locuri din ea, cari — se vede — s'au intipărit în inima dtale, eară eu nu pot să ascund bucuria ce o simțesc, vėzind că te interesezi de cele într'nsa cuprinse.

Dar dta mă întrebi că ce intipăriri 'mi-va fi făcut pastorală mie ?

Grăbesc deci a-'ți răspunde și încă cu multă plăcere.

Pastorală despre care vorbim — ca și toate pastoralele arhieriești, îndată ce 'mi-a sosit dela poștă — n'am apucat să o cetesc cu multă băgare de seamă și cu cât am înaintat în cetanie, tot mai tare mi s'a stėrnit voia și plăcerea către ea pentru cugetările cele înălțătoare, pentru sfaturile și povețele cele părintești, ce cu atăta durere de inimă dă un părinte fiilor sei.

În aceea-și zi n'am mai îndrăsnit a o ceti, dar am cetit'o până acuma de vr'o patru-ori și deci cunosc materia, despre care dta, Iubite Nepoate, mă rogi să-'ți scriu că ce intipărire a făcut asupra mea. Am cetit până acuma de vr'o patru-ori, nu pentru că doară n'aș avė altă carte de cetit, ci pentru că am amflat intrinsa izvorul nesecat al credinței, iubirei și nădejdei — pentru toți cari caută aceste bunătăți. Cetindu-o, 'mi-am adus aminte de cărțile St-lui Apostol Pavel către Timoteiu și către Tit, de scrierile SS-lor Părinți Ioan Gură de aur, Vasilie cel-mare ș. a. și m'am inchipuit că trăim pe vremea goanelor și a altor timpuri grele, peste cari de atâte ori a trecut biserica noastră creștinească! — Prin această pastorală îngrijitn arhieriu în zmerenia sa „roagă“ și în puterea darului seu „îndatorează“ pe preoții Lui-și supuși ca să-'și implinească datoria — cu „cuvėntul și cu fapta.“ Această I. N. este osia pe lângă care se învırte întreaga pastorală; acesta e simburele din care nădăjdueste înțeleptul arhieriu să resară pomul binefăcător pentru poporul dreptcredincioș al diecesei Sale.

Dacă noi preoții, tineri și bătrâni, dorim înflorirea bisericei și nației noastre; dacă voim a ne arăta alipirea (dvoastre ziceți — aderarea) către arhieriu nostru; dacă ne pricepem chemarea noastră chiar în folosul nostru: dela acest sfat nici pe un minut să nu ne abatem. Scrisorile de alipire,

(fie și de aderare) fără implinirea acestor sfaturi — sunt nimica — ba mai mult: sunt fătărie, înșelăciune. Nu scrisori așteaptă bunul arhieriu dela noi, ci fapte. — Ce fapte? — Eată ce fapte: „chiămarea păstorului sufletesc nu este numai îndeplinirea serviciilor sfântului altar, ori a altor funcțiuni în ori afară de biserică (— —), ci datorința de căpetenie a preotului este: a *invėța* și a *lumina* poporul... de a lumina, *îndrepta* și *întări* poporul în credință *cu cuvėntul și cu fapta.*“ — Ca ploaua de pe vremea secetei, așa de binefăcătoare este povața aceasta chiar în vremea de astăzi, când — vorbind cu psalmistul: „toți ne-am abătut, împreună nevrednici ne-am făcut“; când grija noastră cea de căpetenie este banul; deprinderile noastre zilnice — clevertirea asupra altora, mai virtos asupra celor mai mari; când vedem țandura în ochii altora, — slăbiciunile noastre le ținem de virtuți; când umblăm după tot feliul de plăceri, de implinirea chemării nu ne pasă; când în ruptul capului ne silim a măimuța — fie în port fie în traiu — pe alții mai bogați și mai tari și nu ne tragem de seamă că aceasta nouă nu ne stă bine, nu se lovește cu starea noastră și în cele din urmă — de aci izvoarele căderea noastră. — Ce zici I. N.! — oare n'am dreptate? Oare n'am spus cinci adevăruri, de acărora reutate suntem molipsiți în mai mică ori mai mare măsură mulți preoți!

În urma prețioaselor sfaturi din pastorală — am nădejde că numai acei preoți vor fi lăudați, cari 'și-implinesc chemarea și cu cuvėntul, dar mai virtos — *cu fapte.* Se va ști care dintre noi a zidit biserică ori a înființat școală nouă, care a catechisat și a îndemnat părinții a-'și feri turma de lupi răpitori. Am nădejde că unii preoți ca acestia vor fi lăudați și îmbărbătați, eară cei fără de fapte bune — se vor cunoaște inșiși pe sine și nu se vor imbulzi prin conferințele preoțești și prin alte locuri ca și când cine știe ce dătători de glas ar fi ei, ci se vor pitula napoia altora mai zmeriți, dar cu vieață mai cuvioasă. — Așa e I. N.! — nu gura-mare ci faptele frumoase și pilda bună este podoaba preotului; de după aceste să și fie prețuit fie-care dintre noi!

Eram să incheiu — precum vezi, dar 'mi adu-sei aminte și de *portul preoțesc*, pomenit în pastorală. Poate că și despre aceasta voiești a ști intipăririle mea. — Dapoi I. N.! — că eu de mult am prorocit părintelui Terenție că ce nu e firesc, are să fie răsbunat. Aș vrea să vėd acum cum va sta părintelui Terenție pėlăria cea nouă după „*portul preoțesc*,“ cum i va sta reverenda cea de-asupra, căci nu se va mai mântui cu parochia de clasa III de oare-ce capėtă congruă 368 coroane; cum i va sta briul vėnėt în locul celui negru, purtat până aci anume că el e mai extra preot decât alții; ași vrea să vėd și pe păr. Trăian — cu barbă și cu păr lung — spre sėmn că și el e preot dintre noi. Aș

vrea să îi vedă pe amândoi strălucind cu faptele, nu eu hainele. Cine nu ascultă glasul Arhiepiscopului — acela . . .

Eată I. N. ! intipărirea ce a făcut asupra mea pastorală P. S. Sale și eu o privesc ca *inceputul* unei pașiri spre întărirea bisericii. Calea e nimerită: semnele arată, că va fi și bătută. — Eată I. N. ! că 'ți-am împlinit dorința; de scris 'ți-am scris și scrisoarea aceasta 'ți-sună numai d-tale și pentru mult bine — altul să nu o vadă, mai virtos să nu o vadă păr. Terenție, care — știi bine — nu primește sfat dela nimenea și apoi n'as vrea să se mânia pe mine — mai virtos că ar crede că și cele cinci adevăruri din a lui pricină le-aș fi adus înainte.

D I V E R S E.

* **Dela Oradea-mare.** Afăm că P. C. S. dl vicar *Vasile Mangra* a fost felicitat personal de anul nou și de către comitele suprem, vice comitele și primarul orașenesc, drept dovadă că părintele vicar e bine văzut în toate cercurile în ciuda falșilor proci. La botezul Domnului au asistat la S. liturghie statutul major militar în frunte cu generalul Loveto în ținută mare, ear după S. liturghie s'a făcut sfințirea apei sub cerul liber pe piața de'naintea bisericii între salvele unui batalion de soldați în ținută mare, cari au dat obicinuitele salve la ectenia pentru Majestatea Sa și afundarea crucei în apă, și după fie-care salvă musica militară intona imnul împărătesc. La sfirșit P. C. S. mergând pe dinaintea statului major și a rândurilor de soldați i-a stropit cu aghiasmă, precum și pe popor la sêrutarea crucei. Lume imersă a cuprins piața admirând ceremonia-l înălțător și pompa militară.

* **Incidentul dela gimnaziul român din Brașov și deciziunea Consistorului.** Consistorul arhiepiscopesc din Sibiu a adus un conclud meritoric în afacerea demisiunii d-lui director V. Onițiu. Decisul consistorial, cu data 28 Decembrie v. 1900, conține trei puncte esențiale, al căror resumat este:

a) Consistorul nu primește demisiunea directorului V. Onițiu, pe care n'o consideră de motivată; b) Invită pe dl V. Onițiu a-și recupa îndată funcțiunea sa de director; c) Consistorul anulează decisul ilegal de suspendare adus de Eforie și Delegațiuni contra d-lui director Onițiu, având să se trateze încă această chestiune independent de demisiunea directorului.

* **Frauspiă.** Se aleg femeile impresionabile dela fire și mai ales în stări excepționale și li se adresează cărți postale de următorul coprint:

„Rugăciune!

O dulce! Iisuse Cristoase, către Tine ne rugăm Dumnezeule mare, îndură-te spre mine și spre toată omenirea, curățește-ne de toate păcatele prin sângele Tău cel sfânt acum și-n vecilor. Amin!

Rugăciunea acesta trebuie decopiată de 9 ori și trimisă la 9 persoane, cine nu face aceasta comite un mare păcat și i se va întâmpla o mare nenorocire, ear cine o va face, i se va împlini dorința!

Rugăciunea aceasta a trimis-o un Arhiepiscop din Viena a trimis-o să se răspândească în toată lumea. Laude-se Domnul nostru Iisus Cristos.“

Ca impresia să fie mai mare carta prezintă s'a trimis din Maria-Radna unei femei în stare binecuvântată, și este cert că dal-de-astea circulează pretutindenea. Mai scurt proces ar fi de a da aceste scrisori pe mâna poliției ca să le-dea de urma acestor pioși colportori cu numele lui Dumnezeu.

* **Contele Leo Tolstoi anatemizat.** O depeșă din Berlin anunță că Sfântul Sinod din Petersburg a lansat ordinul prin care se interzice tuturor preoților ortodexi din Rusia a ceti liturghii funebrale la moartea contelui Tolstoi, de asemenea se interzice și obicinuita înmormântare creștinească. Causa acestui ordin este, că Tolstoi a păcătuit în unele scrieri ale sale contra dogmelor bisericii ortodoxe.

* **Câtă avere au ordurile călugărești din Ungaria?** După cea mai mică socoteală ordurile călugărești din întreaga țeară dispun de o avere de 18.5 milioane florini imobile și 5,150.000 fl. avere mișcătoare. În această sumă, bine înțeles, nu se cuprind bisericile, clădirele, școlile, bibliotecile, recvișitiunile, relicviile prețioase, a căror valoare de asemenea se ridică la milioane. Ordul călugărițelor de asemenea posedă o avere însemnată, deși datele statistice în această privință lipsesc. În număr rotund putem zice, că cu totul au o avere de peste 50 milioane coroane, avere, ce în continu se mărește.

* **Floarea morților.** În timpurile vechi nu era floare mai populară și mai cinstită de lume, decât rosmarinul. Adevăratul rosmarin (*Rosmarinus officinalis*) este o plantă pururea verde cu frunze puțin încovoiate. El a fost transplantat din Italia și la noi. Odinioară se folosea ca plantă vindecătoare în contra boalelor contagioase. Pentru efectul ei binefăcător, se făcea din ea și un extract oleios, balsam și spirt de rosmarin. Cel din urmă se folosea prin secolul 10—16 în loc de apă de Colonia. În Tirol, Bavaria, și în partea cea mai mare a Șvabiei este obiceiul, ca cu ocazia procesiunilor bisericesti, dar mai ales la înmormântări participanții să poarte în mână o mică ramură de rosmarin. Stima aceasta, ce se dă rosmarinului, datează din epoca vechilor Germani păgâni, cari au dedicat această plantă în onoarea lui Freir, zeul bucuriilor casnice, și Freiei, zeita iubirei. Acest obicei păgân introducându-se de papii din Roma și în biserică, a rezultat, că rosmarinul folosit la sêrbările păgâne, a căpătât și oare-care însemnătate creștină. În eval mediu nașele în botez duceau finilor lor un rosmarin. În cele mai multe părți însuși rosmarinul simbolizează dolul și ca semn de-a se obicinăște a se pune pe morminte. De aceea și crede poporul, că dacă cineva visează rosmarin, e semn că are să moară.

* **Rescumpărarea gratulațiunilor.** Dl Petro Vancu și-a rescumpărat gratulațiunile de anul nou cu 2 coroane, în favorul fondului seminarial.

* **O cruciadă în contra sârutului.** Publicul New-yorkului se interesează actualmente de cruciada în contra sârutului întreprinsă de o secție a ligei numite „Women Christian Temperance Union“ (uniunea pentru temperanță a femeilor creștine). Conducătoarea acestei mișcări e D-ra Anna Hatpeld, care se înțelege, a fost imediat interviewată de către gazetarii din localitate. Ea a declarat solemn că sârutul e un obicei nesănătos, barbar, mai rău decât beția, și de aceea va fi combătut fără milă. Nimeni nu va mai sâruta pe cine-va fără a nu se fi spălat mai întâi în gură cu un antiseptic oare-care, pentru a distruge microbii. Dar' mai periculoasă decât

contagiunea e infecțiunea morală care se propagă prin sărut. „Fetele numai sunt învățate azi ca odinioară să considere sărutul cu un fel de sfială sfântă. Celor logodiți le-e permis un singur sărutat, în vremea cât sunt logodiți. Mamele din ziua de azi greșesc obicuinindu-și copiii cu vițitul sărutării. Prin aceste sărutări mulți copii sunt dați formal în mâna morții. Sărutul între femei e de asemenea nesănătos. E timpul de a se începe o cruciadă în contra sărutului și eu sunt decisă a da primul foc.” Natural că progresele acestei curioase cruciade sunt urmărite cu mult interes . . . cu toate că nu prea sunt șanse de reușită.

* *Precocitatea genului.* Nu trebuie să confundăm pe copiii precoci cu tinerele genii, căci de multe ori copiii precoci, acei așa numiți enfants prodiges, sfirșesc prin a fi niște fructe seci. Dar' earăși nu e mai puțin adevărat că oamenii de geniu au dat în general semne de superioritate intelectuală și artistică încă din copilăria lor, fără a fi cu toate acestea enfants prodiges. Relativ la acest obiect găsim într'un „studiu de psihologia copilului” un tablou interesant, unde sunt condensate cercetările îndelungate asupra precocității la oamenii de geniu. Din 40 de musicanți, autorul a găsit 90 la sută cari și-au marcat predispozițiunea lor înainte de 20 ani, 100 la sută cari au produs capo d'opere mai înainte de 30 ani și 100 la sută cari au ajuns la nemurire înainte de 40 ani. Cu toate acestea, Bacs, Haydn, Glück, Wagner fac excepție dela această regulă de precocitate. Din 58 pictori și sculptori, 89 la sută au dat semne de aptitudinea lor mai înainte de 20 ani, 98 la sută au creat capo d'opera înainte de 30 ani și 100 la sută au ajuns la glorie mai înainte de 40 ani. Din 52 poezi, 75 la sută au produs înainte de 20 ani, 92 la sută un produs capo d'opere înainte de 30 ani și 92 la sută au ajuns la nemurire mai înainte de 40 ani. Cu toate acestea, Camoens, Racine, Dauterive, Cowper fac excepție dela această regulă de precocitate. Din 36 de savanți, 75 la sută s'au arătat precoci, 80 la sută au produs lucrări remarcabile mai înainte de 30 ani, și 92 la sută au ajuns la notorietate mai înainte de 40 de ani. Excepțiuni: Franklin, Harweg și Darwin, morți în cursul publicării operelor lor. În fine, din 37 filosofi, 67 la sută și-au afirmat forma spiritului lor mai înainte de 20 ani și 56 la sută au produs mai înainte de 30 ani ear' 60 la sută au ajuns la notorietate înainte de 40 ani. Descartes, Hobbes, Locke, Leibnitz și Kant de asemenea fac excepție dela regula de precocitate. De fapt, geniul musical e acela a cărui precocitate e mai des observată, fiind-că de abia 10 la sută din musicanți nu dau semne din copilăria lor.

* *Situațiunea agricolă.* În Ungaria. Starea semănăturilor și a împregiurărilor agricole, pe baza raportului oficios al ministerului de agricultură, este următoarea:

În luna Decembre a domnit timp neguros, parțial cu precipitațiuni și ninsoare, astfel că în multe locuri deja la mijlocul lunii Decembre semănăturile erau acoperite cu zăpadă. Pe Alföld a fost timp dulce aproape în întreaga luna Decembre. În urma acestuia în numeroase economii lucrările au putut fi continuate și chiar sfirșite. Sub influența timpului domol semănăturile aproape fără excepțiune au răsărit foarte bine, s'au desvoltat bine și în general au ajuns în stare îndestulitoare sub acoperământul de zăpadă, care va avea o influență foarte binefăcătoare, pentru-că prin aceasta vor fi decimați șoarecii și insectele, cari s'au ivit în multe locuri. Vitele s'au pus pretutindenea la grajd; de lipsa de nutreț se plâng deja în unele locuri și ici colea oamenii au început a nutri vitele și cu paie și pași de cucuruz.

În România. După știrile sosite de prin județe la

ministerul agriculturii, starea semănăturilor de toamnă este foarte frumoasă. Ogoare pentru semănăturile de primăvară s'au făcut multe și în condițiuni favorabile. Timpul călduros de toamnă a făcut să se sporească insectele și buruienile stricacioase semănăturilor; dar frigul din urmă a oprit insectele de a mai cauza stricăciuni.

* *O sectă catolică pentru detronarea papei.* Cetim în „Apostolul”, că la Rufuza (Spania) s'a descoperit un templu catolic schismatic, care șese luni funcționa în mod elandestin sub direcțiunea spirituală a preotului. Preotul și 35 credincioși au fost arestați sub inculparea de insultă adusă Divinității. Secta avea ca program destituirea actualului pontific cu alegerea altuia prin sufragiul universal în toată lumea catolică, abolirea dogmei infalibilității, a celibatului preoților și admiterea femeilor în rândul preoției.

* *Dr. V. A. Urechia la pensiune.* Prin noul budget, de la 1 aprilin se va suprima catedra dlui V. A. Urechia, de la facultatea de litere din București. Dl Urechia își exprimase dorința de a se retrage pa ecia zi la pensiune.

* *Un cântec al lui Garibaldi.* Cum se anunță din Roma, Cabriel d'Aununzio a scris un cântec al lui Garibaldi, care e ținut în stilul cântecului Roland. Se compune din mai mult de o mie de versuri și descrie toată viața eroului popular.

* *Un rege — cântăreț pe scenă.* În 17 a curenteii Elisabeta a 70-a aniversare a nașterii archiducesei Elisabeta. Din acest prilej familia regală din Madrid a arangiat o serbare intimă familiară, în programul căreia era și o piesă care în tablouri reprezenta scene mai marcante din viața archiducesei. Toate rolurile din piesă au fost ținute de membrii familiei regale: poezia ocațională au declamat-o princessa de Asturia, infanta Maria Teresia și ficele Maria Cristina și Maria Anna ale archiducelui Frideric, ear partiile de canto le-a cântat mical Alfonso, regele Spaniei. Poezii ocazionale i-a premers un prolog, apoi au urmat douăsprezece tablouri, întră cari primele două reprezentau cetatea Buda, unde s'a născut archiducesa, și castelul de la Alesut, unde și-a petrecut fetia. Archiducesa e fiică a fostului palatin al Ungariei, archiduce Iosif.

* *Mărci postale noue.* Ministrul ung. de comerț va mai pune în circulație, afară de mărcile în valoare de coroane de până acum, și mărci de câte 20 și 30 bani și de câte 2 și 5 coroane. Mărcile de câte 5 coroane, cari servesc cu deosebire pentru francarea pachetelor și mandatelor de valoare mai mare, se vor putea căpeta numai la oficiile postale administrate de erar. Mărcile postale de câte 3 coroane, ce de present sunt în circulație, cu ziua de 31 Martie 1901 vor fi cassate. După acel termin, cei cari vor avea astfel de mărci, le vor putea schimba, dacă mărcile sunt întregi și nefolosite, la oficiile postale până la 30 Iunie 1901.

* *O serată literară-musicală din Paris.* Cercul român din Paris a dat în ajunul anului nou o serată literară-musicală dl. D. C. Ollanescu membru al Academiei Române a vorbit despre Datinele Române la Crăciun și la anul nou. Dni Laphrange de la teatrul Antonie și N. G. Mihăescu au recitat versuri. Dșoara Roxanie Mavrocordat a cântat o romanță. Iar dl. H. Ștefanescu a executat pe vioară mai multe arii naționale. Apoi a urmat un cottilon. Orchestra a fost compusă din lăutari români, sub conducerea lui Mitache Mihăiță, care cântă la Montmartre.

* *Statificarea serviciului veterinar.* La 1 Ianuarie a. c. a intrat în vigoare art. de lege XVII. 1900, despre statificarea serviciului veterinar. Pe baza acestei legi ministerul de agricultură sub Nr. 95000/1900

a emis o ordinațiune de executare, care regulează întreg serviciul veterinar în 193 paragrafi. Medicii veterinari vor fi împărțiți în cercuri peste țeara întregă. Ocuparea posturilor nou create de medici veterinari reg. ung. s'a pus deja în lucrare și se va efectui ușor, de-oarece aproape toți medicii veterinari diplomați au cerut posturi de stat, astfel că o lipsă de concurenți nu este de prevăzut.

Concurs.

În urma ordinului Venerabilului Consistor gr. ort. român din Arad, dela 28 Decembrie, Nr. 10412 ex. 1900, se publică concurs pentru întregirea parohiei de clasa prima din comuna bisericească gr. ort. română **Cerechiu**, protopresbiteratul Șiria (Világos), devenită vacantă prin decedarea veteranului preot Sinesiu Sas, cu termen de alegere pe **25 Februarie**, (10 Martie) 1901.

Beneficiul legat cu această parohie este: a) sesiunea parochială, prețuită în 1400 cor.; b) desdau-narea pentru pășune: 96 cor.; c) usufructul unui intravilan parochial 40 cor.; d) 20 de șinice de grâu, din fundațiunea de bucate a comunei, ca competiță de bir; a 10 cor. 200 cor.; e) venitul din cununii 64 cor.; f) venitul dela boteze 32 cor.; g) venitul dela înmormântări mari și mici 130 coroane. De tot 1862 cor. Din venitul acesta detragându-se contribuția regească, comitatensă și alte sarcini obveninde, cari fac 257 cor. 92 fl., rezultă un venit curat în sumă de 1704 cor. 08 fl.

Doritorii de a ocupa această parohie, sunt avisați, ca petitele lor instruate conform §-lui 15 din Regulament pentru parohii, litera a) și adresate comitetului parochial din Cherechiu, să le aștearnă Reverendisimului Domn protopresbiter tractul din Șiria, George Popoviciu, până în 20 Februarie, (5 Martie) an c. inclusive; ear până la expirarea termenului de concurs să se prezinte în sf-ta biserică din loc, pentru a-și dovedi desteritatea în oratorie și celea rituale.

Din ședința extraordinară a comitetului parochial gr. ort. rom. din Cherechiu, ținută la 7/20 Ianuarie 1901.

Pentru comitetul parochial.

Teodor Stan, m. p.
president.

Ioan Micoroiu, m. p.
notariu.

Cu consensul și învoirea mea: **GEORGE POPOVICIU**,
m. p. protopresbiter.

—□—

Pentru îndeplinirea parohiei **Valea-neagră-de-jos** conform concludului Consistorial de sub Nr. 1655, a. c. se scrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare.

Beneficiile sunt: câte o brodie de bucate, bir dela toată casa, stolele îndatinate, cortel arendat și întregire dela stat 436 coroane, care toate computate corespund la o parohia de clasa III.

Tot sub acel termen se publică și pentru parohia **Sârbești**, amăsurat concludului Ven. Consistor de sub Nr. 315 a. c.

Emolumentele: bir preotesc câte două coroane dela număr, întregirea dela stat 450 coroane și stolele usuate.

Recursele să se trimită în termenul prescrip la subscrisul în Beiuș.

Beiuș, 31 Dec. v. 1900.

În conțelegere cu comitetul parochial: **VASILE PAP**,
porotopopul Vașcoului.

—□—

Se publică concurs, pentru îndeplinirea definitivă a parohiei vacante **Selegeni**, cu termen de alegere pe **11/24 Februarie** 1901.

Venitele sunt: 1) usufructul unei jumătăți de sesie de pământ; 2) birul de câte 1 măsură de cucuruz sfărmat dela 85 case; stolele îndatinate și grădina parochială, cari toate laolaltă, împreună cu întregirea dotației (congrua) din visteria statului stabilită în suma de 333 cor. 04 fl. (533 cor. 04 fl.) pentru preot fără 8 cl. gimn. dau venitul anual recerut la parohiile de cl. III.

De locuință până la edificarea casei parochiale se va îngriji parohia.

Recurenții sunt avisați a-și trimite recursurile lor până la 6/19 Februarie 1901., ajustate conform prescrip-selor regulamentare, pe calea Prea On. oficiu protopresbiteral din Buteni (N-Buttyin) și a se prezenta în sf-t. biserică, în careva Duminecă ori sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **IOAN GEORGIA**, m. p. ppresbiter.

—□—

Pentru îndeplinirea parohiei vacante **Rotărești-Ojești** ca parohie de cl. III. conform ordinațiunii Ven. Consistor Oradan de dto 15/28 Noemvre, Nr. 1585/1900 B, se scrie concurs cu termen de alegere pe **2/15 Februarie** a. c. pe lângă următoarele emolumente:

1) Dela Rotărești: pământul parochial 8 holde 160 cor. birul dela 50 de case 125 cor., 50 zile de lucru 40 cor., toate stolele 50 cor., 2 grădini parochiale 40 cor.

2) Dela Ojești: 8 holde pământ parochial 200 cor. birul dela 50 case 125 cor., 50 zile lucru 40 cor. din toate stolele 50 cor., dela ambele comune, de tot, un venit de 1244 coroane și întregirea dela stat pusă în prospect.

Doritorii de a ocupa această parohie se avisează ca recursurile instruite cu toate documentele necesarii și adresate comitetului parochial din Rotărești-Ojești să se subștearnă subscrisului protopresbiter în Răbăgani (Robogány) până la 1/14 Febr. a. c. ear până la ziua alegerii li-se dă voce respectivilor recurenți a-se prezenta la bisericile din Rotărești-Ojești pentru servire și predicare.

Dat din ședința comitetului parochial din Rotărești-Ojești ținută la 1/14 Ianuarie 1900.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: **ELIA MOGA**, m. p. protopresb. Beiușului.

—□—

În urmarea decisului Ven. Consistor Oradan din 5/18 Decemvre Nr. 1688/179 B. pentru postul capelania-l vacant din parohia **Răbăgani** se scrie concurs cu termen de alegere pe **30 Ianuarie** 1901.

Emolumentele împreunate cu acest post vor fi și sunt: jumătate din toate beneficiile existente la această parohie, nu altcum și întregirea recerută după lege ce va fi decretată prin Înaltul guvern, ca la post sistemizat capelania-l pentru parohie de clasa a III-a.

Doritorii de a ocupa acest capelania-l au a-și prezenta petițiile instruate conform regulamentului până în 29 Ian. Oficiului protopresbiteral al Beiușului în Robogány și până la ziua alegerii a se prezenta la sf. biserică din Răbăgani, pentru a-și arăta desteritatea în oratorie și serviciile Dzești.

Dat din ședința comitetului parochial gr. ort. rom. din Răbăgani, ținută la 17/30 Dec. 1900.

În conțelegere cu mine: **ELIA MOGA**, m. p. protopresb. gr. ort. rom.

—□—